

THEMABIJEENKOMST

Leren in coronatijd

**In gesprek met filosoof
Daan Roovers, denker des
vaderlands over vergaderen,
duiden en besturen in
een nieuwe context**

IS ONS MENSBEELD OPTIMISTISCHER GEWORDEN OF JUIST NIET?

In de eerste maanden bond corona ons Nederlanders. We stonden te klappen voor de zorgmedewerkers. Angst voor het covid-19 virus, het grote onbekende, bracht ons samen. "Toen die angst bij meer mensen geleidelijk verdween, zag je twee kampen ontstaan", schetst Daan Roovers.

"Natuurlijk waren er vele verschillende meningen maar mede als gevolg van de onderwerpen en gasten in de talkshows werden vooral twee uiterste groepen zichtbaar gemaakt; de ene keer bijvoorbeeld de voor- en tegenstanders van het mondkapje, de andere keer pleitbezorgers en opponenten van de avondklok."

Roovers onderscheidt daarbij de rekkelijken, voor wie de maatregelen vooral buiten proportie zijn, van de preciezen voor wie de maatregelen heilig of zelfs onvoldoende zijn. Die tegenstelling werd scherper, ook gevoed door onduidelijk beleid. Uiteindelijk heeft het volgens Roovers allemaal te maken met onzekerheid. "We weten het allemaal niet precies.

Door de eeuwen zijn er dan twee standaardreacties; die van het dogmatisme: Je doet alsof je alles zeker weet en brengt dat met veel overtuigingskracht. Of je zegt dat je het niet precies weet en dat alles mogelijk is, hetgeen we scepticisme noemen."

"wat je van plagen kunt leren, namelijk dat er in de mens uiteindelijk meer te bewonderen, dan te verachten valt."

**De Pest (1947) - door Albert Camus,
een van de favoriete denkers van
Daan Roovers**

Die tweestrijd is in alle hevigheid losgebarsten en Roovers benijdt de bestuurders niet, die in hun gemeente hiertussen moeten laveren. “De mensen met de scherpste opinies maken zichzelf het meest zichtbaar. De meeste mensen bevinden zich ergens tussenin. Zie je dingen over het hoofd omdat de relatief tevreden mensen zich niet roeren? En wat doet dat met je beeld van de mensen voor wie je het allemaal doet?”

Middengroep

De optimisten onder haar gehoor lieten meteen van zich horen. Pieter Heiliegiers, burgemeester van Uithoorn: “Ik ervaar dat de media mijn optimisme drukken omdat ze polarisatie voeden. Maar dat inspireert mij ook om die middengroep nog beter te vinden.” Ook Joyce Langenacker, burgemeester van Ouderamstel, blijft optimistisch en constateert dat de groep die zich volledig afzet, veel meer zichtbaar is geworden. Helpt contact met die groep of voedt dat juist de negatieve houding? Collega Han ter Heegde (Gooise Meren) blijft die dialoog aangaan. “Dat je luistert, dat ze uitgebreider hun verhaal kunnen doen, doet deze mensen goed. En soms pik je nog wel eens iets goeds eruit.”

“Politiek lijkt meer dan ooit gevoelig geworden voor lobby’s van belangengroepen in de media”

Niek Meijer, burgemeester in Huizen, denkt dat optimisme bestuurders in de genen zit. “Het vertrouwen in mensen kan gehonoreerd worden. Ik zie de scherpe kanten in het debat, maar op straat maak ik dat in een milde variant mee in korte maar goede gesprekken met mensen. Het is goed dat je je als bestuurder op veel plekken laat zien en belangstelling toont.”

Talkshows

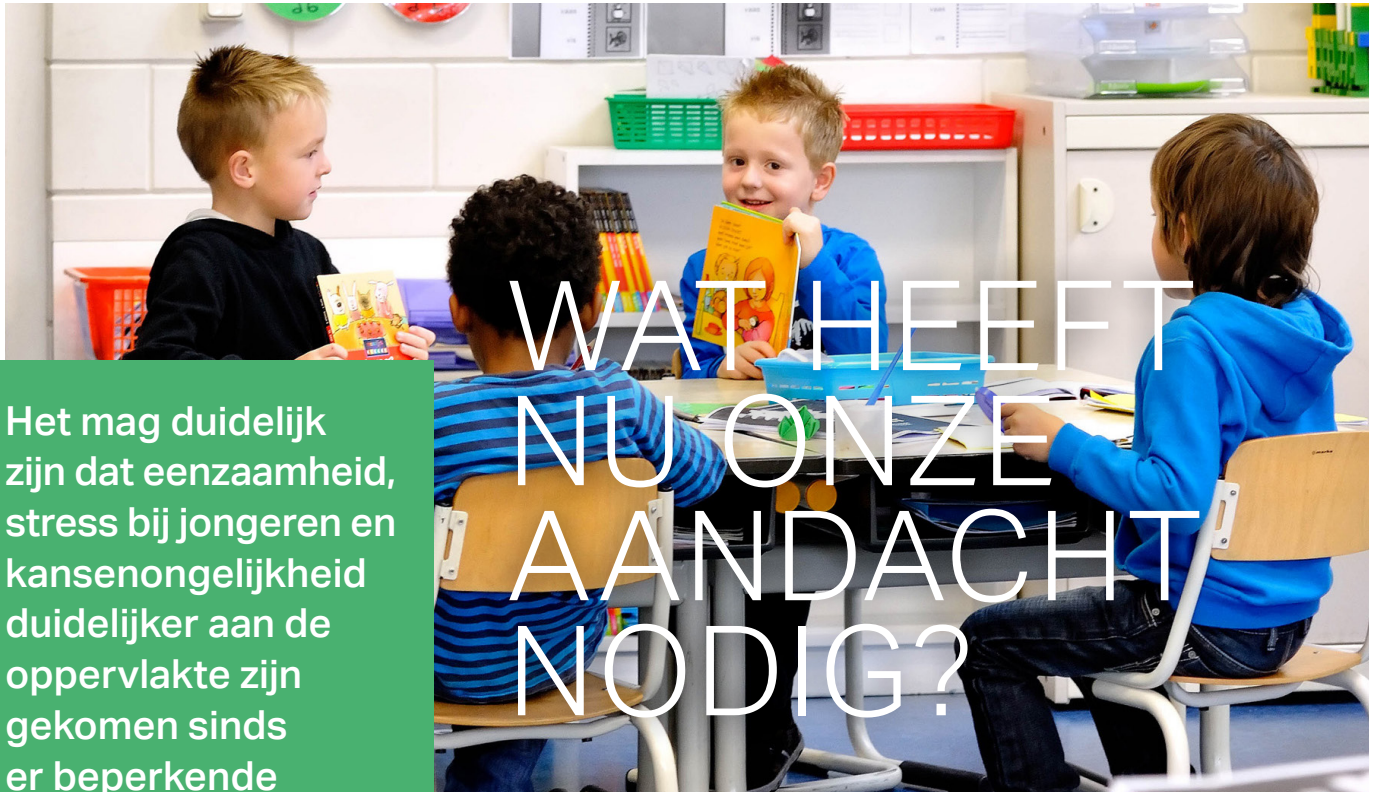
In haar reactie geeft Roovers nóg iets te denken mee: “Politiek lijkt meer dan ooit gevoelig geworden voor lobby’s van belangengroepen in de media. Kijk maar eens wie er voorafgaand aan de persconferentie in talkshows een voor een komen klagen over mogelijke versoepelingen, waarbij zij geen baat hebben. De kappers, de reisbranche, de horeca, noem maar op. En het helpt vaak nog ook.”

Daan Roovers

“Filosofie is ruimte creëren in je hoofd om hetzelfde anders te zien”

“Politiek is het actief betrokken zijn als burger op de samenleving”

Het mag duidelijk zijn dat eenzaamheid, stress bij jongeren en kansenongelijkheid duidelijker aan de oppervlakte zijn gekomen sinds er beperkende maatregelen in de maatschappelijke omgang gelden.

Om dat te duiden, verwijst Roovers naar het kristalprincipe van psycholoog Sigmund Freud. De breuklijnen van een kristal zijn niet willekeurig, die zijn al zichtbaar. Kortom, de bovengenoemde maatschappelijke problemen zijn er ook al langer. Tegelijkertijd zegt volgens Freud het afwijkende iets over het normale. "De kansenongelijkheid in het onderwijs bestaat ook al langer. Het zegt ook iets over hoe we in normale situaties met elkaar omgaan."

Een generatie

Volgens Roovers wordt het van belang om na te denken hoe we willen omgaan met deze crisis. "We zitten in een crisisstand van even doorbijten, nog even volhouden, nog een paar weken. En dat al 31 persconferenties lang.. Mensen geven van nature al de korte termijn voorrang boven de lange termijn. Deze crisis zou een oefening moeten zijn in het ontwikkelen van een perspectief op de langere termijn, de termijn van een generatie. Hoe kun je

problemen als leren leven met corona, kansenongelijkheid en de klimaatcrisis inpassen in je korte termijnbeleid en daar nu gericht actie op ondernemen?"

"We zitten in een crisisstand van even doorbijten, nog even volhouden, nog een paar weken, al 31 persconferenties lang"

Nicole Mulder, wethouder in Heemstede, denkt dat het bestuur daarbij kan leren van ondernemers, zoals horeca-uitbaters die al bezig zijn met 'wat hierna?' "Daarin kunnen wij meedenken en stuiten we mogelijk op regelgeving of kaders die de raad heeft vastgesteld. En dan gaat het erom of je buiten die kaders of in nieuwe kaders kunt handelen." Van ambtenaren die met vergunningen werken, vraagt dat ook een lenigheid om ruimte te geven aan initiatieven, vult Joyce Langenacker aan.

Onorthodox

Op een termijn van enkele maanden, met de zomer in aantocht, krijgt de gemeenteraad de bevoegdheid terug

om te besluiten over het toestaan van evenementen. Zijn college en raad daarover al in gesprek, vraagt VNHG-secretaris Ben Nijman zich af. Dat is zeker nodig, vindt Dirk Visser, raadslid in Stedebroec. Hij wijst erop dat de raad bedacht moet zijn op de versterkte risico-reflex die als gevolg van de coronacrisis bij de Veiligheidsregio is ontstaan. "De raad moet ruimte maken om particuliere initiatieven aan te moedigen."

"We zijn in de eerste maanden geprezen om onze snelheid en onorthodoxe opstellingen", voegt VNHG-voorzitter Ter Heegde toe. "Laten we oppassen dat we die energie bij de unlock met het streven naar maatwerk ook vasthouden en niet in stroperigheid vervallen."

Hoopvol

Roovers steekt de raadsleden een hart onder de riem. "Kijk eens wat hebben we allemaal gedaan, wat we hebben kunnen opbrengen. Dingen waarvan we eerder dachten dat ze praktisch onmogelijk waren, thuiswerken, niet op vakantie gaan, vliegverkeer stil leggen. Dat zijn hoopvolle signalen van een leerbare en redelijke samenleving."

HOE CREËER JE RUIMTE VOOR CONTACT EN CREATIVITEIT OP AFSTAND?

Digitaal vergaderen, anderhalve meter afstand en gering publiek contact met de inwoners. Het politieke handwerk is op de proef gesteld.

“Je ziet niemand echt”, vat Daan Roovers pakkend samen. “En degene met het hoogste woord, is ook het ‘grootst’ aanwezig, omdat de software dat zo wil.”

We hebben maar liefs vijf zintuigen maar in coronatijd worden alleen de

verte-zintuigen, horen en zien, bediend. En dat terwijl mensen het beste informatie opnemen als alle zintuigen meedoen. “Onbedoeld kun je informatie makkelijk buiten jezelf houden. Het raakt je minder. Daarop moet je eigenlijk wel bedacht zijn.”

Vervreemding

Een digitaal overleg geeft vele prikkels, maar biedt geen ruimte voor handeling. “Iemand die koffie morst of zelfs in tranen uitbarst, kun je niet een doekje aanreiken of een arm over de schouder leggen. Of je het wilt of niet, het kost energie en leidt tot vervreemding, afstandelijkheid.”

Het gemis aan mogelijkheden tot empathie is alom. Optimistisch als politici zijn, ziet Sjaak Struijf, wethouder in Heemstede, ook voordelen van online meetings. “Eerlijk gezegd was ik hier vandaag anders niet bij geweest. Ik zie bij bijeenkomsten voor inwoners ook andere mensen nu meedoen die ik anders niet zie. Digitale bijeenkomsten kunnen ook laagdrempeliger zijn om mensen te betrekken bij besluitvorming. Die diversiteit in benadering kunnen we vasthouden.” Daarvoor krijgt Struijf vele handjes ‘on mute’ aan het zwaaien.

VOLGENDE BIJEEENKOMSTEN

Zaterdagochtend
27 maart 2021

Raadsacademie

Vrijdagochtend
28 mei 2021

Themabijeenkomst
zorgfraude

Vrijdagochtend
3 september 2021

Algemene
Ledenvergadering VNHG

PM consultatie
herijking
Gemeentefonds

Redactie:
Mark van Kollenburg

Vormgeving:
buro075

Ambtelijk secretaris VNHG:
Ben Nijman,
vnhg@gooisemer.nl

Foto Daan Roovers p2: Ruud Pos
Illustratie p2: Peggy en Marco
Lanchmann-Anke